

KUR'AN-I KERİM'DE KADIN VE ERKEK DENGESİ

“Ey insanlar! Sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Birbirinizi tanıyasınız diye ırklara ve boylara ayırdık. Allah katında en değerli olanınız, Allah’a karşı yanlış yapmaktan en iyi sakınanınızdır. Allah her şeyi bilir, her şeyin iç yüzünü bilir.” (Hucurat 49/13)

Çocukların kendi kendine yeten birer birey olarak yetişmesinde ve sosyalleşebilmelerinde toplumun temelini oluşturan ailelere büyük görevler düşmektedir. Ailelerin çocukları yetiştirirken benimseyecekleri temel kurallar, çocuklarının gelişimi açısından önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle bu yazımızda kısaca çocuklarımıza yaklaşımımızda ne gibi kuralları benimsememiz gerektiğinden bahsedilecektir.

Yüce Allah, insanı kadın ve erkek olarak iki cins şeklinde yaratmıştır. Birbirinden farklı özelliklere sahip bu iki cinsiyetten biri diğerinden daha üstün ya da daha değerli yahut da daha özel olabilir mi? Kendilerini yanlışlardan koruyanlar için bir rehber olan (Bakara 2/2) Kur’an-ı Kerim’de kadın, erkekten daha mı değersizdir? Birçok toplumda, sınıfsal olarak altlarda kendine yer bulabilen kadınlara, yüce Allah nasıl bir değer vermektedir? Yaratılan her varlığı bir ölçüye göre var eden Allah Teâlâ (Kamer 54/49, Furkan 25/2) erkeğe her türlü iltiması geçip kadını üzerinde her türlü baskının uygulanabileceği bir varlık olarak mı ölçülendirmiştir?

Kur’an-ı Kerim’in ayetleri sağlam bir akıl ve metot ile tilavet edildiğinde görülecektir ki Yüce Allah kadın ve erkek arasında, hangisinin daha değerli olduğu noktasında, hiçbir ayırım yapmamıştır. Bilakis aralarında muhteşem bir denge kurmuş olup ikisinin iş bölümü ve iş birliği ile hareket etmesi halinde Rûm Suresi’nin 21.ayetinde belirtilen huzur ve sükûnetin ortaya çıkabileceğini göstermiştir: “**Yanlarında ra-**

hatlayasınız huzur bulasınız diye size, kendi türünüzden eşler yaratması da Allah’ın ayetlerindedir. Aranıza sevgi ve merhamet de koymuştur. Bunda, düşünen bir topluluk için ayetler vardır.”

Yaratılış Safhasında Kadın ve Erkek Arasındaki Farklar

Kur’an bütünlüğü içinde görülür ki yaratılma safhasında kadın ve erkek arasında bir ayırım yoktur. Her iki cinsiyet de Allah’ın takdir ettiği ölçüler dairesinde insanın yaratılış kanunlarına tabidir:

“**Ey İnsanlar! Sizi nefs-i vâhideden yaratan, her birinizin eşini de nefs-i vâhideden yaratan ve o ikisinden pek çok erkeği ve kadını yeryüzüne yayan Rabbinize karşı yanlış yapmaktan sakının! Birbirinizden bir şey istediğinizde adını andığınız Allah’a ve akrabalık bağlarına karşı yanlış yapmaktan sakının! Allah sizi görüp gözetmektedir.”** (Nisa 4/1)

“**Allah’ın birinizi diğerinizden üstün kıldığı şeylere özenmeyin. Erkeklere, kendi kazandıklarından bir pay, kadınlara da kendi kazandıklarından bir pay vardır. Siz, Allah’ın ikramını isteyin. Her şeyi bilen Allah’tır.”** (Nisa 4/32)

Fitraten kadın cinsi, erkek cinsinden daha alımlı yaratılmıştır. Tıpkı insanlık tarihi boyunca değerli madenlerin içinde altın ve gümüşün ön plana çıkarılması gibi, kadınlar için Allah Teâlâ’nın koyduğu ölçülerden biri de rağbet edilen varlıklar olmalarıdır.

“Kadınlar, oğullar, yığınla altın ve gümüş, cins atlar, en’âm ve toprak ürünlerinden ibaret olan çekici şeylerin tutkusu insanlara hoş gösterilmiştir. Bunlar, dünya hayatının menfaatleridir. Hedeflenecek asıl güzellikler, Allah katındadır.” (Al-i İmran 3/14)

İman, Amel ve Takva Yönünden Kadın Ve Erkek Arasındaki Farklar

Yüce Allah, iman, takva ve amel konularında insanların cinsiyetine, ırk ve milliyetine, genç ya da yaşlı olmasına göre ayrımlar yapmaz. Bu anlamda iman edip, kendini yanlışlardan koruyan ve iyi işler yapmaya gayret edenler kim olursa olsun, Allah katında değerleri aynıdır.

“Rableri onlara şöyle karşılık verir: “Erkek olsun, kadın olsun, sizden kim iyi bir çaba gösterirse çabasını boşa çıkarmam. (Benim katımda) birinizin diğerinden farkı yoktur...” (Al-i İmran 3/195)

Bu konuda bir diğer ayet şöyledir:

“Ey insanlar! Sizi bir erkekle bir dişiden yarattık.

Birbirinizi tanıyasınız diye ırklara ve boylara ayırdık. Allah katında en değerli olanınız, Allah’a karşı yanlış yapmaktan en iyi sakınanınızdır. Allah her şeyi bilir, her şeyin iç yüzünü bilir.” (Hucurat 49/13)

Her iki ayetten de açıkça anlaşıldığı gibi, Allah katında değerli olmanın ölçüsü, kendini yanlışlardan koruma (takva) ile iyi bir çaba (salih amel) sahibi olmaktır. Benzer bir ayet de şöyledir:

“İster erkek ister kadın olsun, kim mümin olarak iyi işler yaparsa cennete işte onlar gireceklerdir. Onlara zerre kadar haksızlık yapılmayacaktır.” (Nisa 4/124)

Takva ve amel konularında birbirinden farklı bir değerlendirmeye tabi tutulmayan kadın ve erkek ile ilgili olarak yüce Allah iman/imansızlık noktasında da bir ayırım yapmamaktadır:

“Mümin erkekler ve mümin kadınlar birbirlerinin en yakın dostudur. Marufu /iyi şeyleri emreder, münkeri /kötü şeyleri yasaklarlar. Namazı özenle ve sürekli kılar, zekâtı verir, Allah’a ve elçisine gönülden boyun eğerler. Allah, işte bunlara ikramda

bulunacaktır. Daima üstün olan ve bütün kararları doğru olan Allah'tır." (Tevbe 9/71)

"Allah mümin erkeklere ve mümin kadınlara, Adn cennetlerinde, ölümsüz olarak kalacakları, içlerinden ırmaklar akan bahçeler ve güzel konaklar vaad etmiştir. Allah'ın rızası ise en büyük nimettir. Büyük başarı işte budur." (Tevbe 9/72)

"Münafık erkeklerle münafık kadınların birbirlerinden farkı yoktur. Onlar münkeri /kötü şeyleri emreder, marufu /iyi şeyleri de yasaklarlar. Eli sıkı davranırlar. Onlar Allah'ı unuttular, Allah da onları unuttu. Münafıklar tam anlamıyla yoldan çıkmış kimselerdir." (Tevbe 9/67)

Suç ve Cezalarda Kadın ve Erkek Arasındaki Farklar

Allah Teâlâ'nın toplumu etkileyen bazı suçlar için belirlediği cezalarda da, kadın-erkek ayrımı bulunmaz:

A. Hırsızlık: "Erkek hırsız ile kadın hırsızın ellerini kesin ki bu hem onların yaptıklarının karşılığı hem de Allah tarafından (herkese) verilen caydırıcı bir ders olsun. Daima üstün olan ve doğru kararlar veren Allah'tır." (Maide 5/38)

B. Zina: "Zina eden kadınla zina eden erkekten her birine yüz kamçı vurun. Eğer Allah'a ve son güne inanıyorsanız, Allah'ın verdiği cezayı yerine getirirken onlara karşı yumuşamayın. İnananlardan bir takımı da onlara yapılan azabı gözleriyle görsün." (Nur 24/2)

C. İftira: "Mümin erkeklerle mümin kadınları, yapmadıkları bir şeyden ötürü incitenler, iftira suçunu ve apaçık bir günahı yüklenmiş olurlar." (Ahzab 33/58)

Kadın ve Erkek Arasındaki Dengeyi Bozmak İsteyenler

Yüce Allah, kadın ve erkek arasında böylesine mu-

azzam bir denge hâsıl etmişken fitratı itibarıyla hassas, duygusal ve fiziksel olarak erkeğe göre narin olarak yaratılan kadının, güç ve otorite karşısında korunmaya muhtaç olması nedeniyle, kadın lehine pozitif ayrımcılık gösteren, kadını koruyan hükümlere Kur'an-ı Kerim'de yer vermiştir. Tıpkı toplumda daha zayıf görülen yetimler, fakirler, miskinler, çocuklar, yaşlılarda olduğu gibi, baskıya maruz kalma ihtimali yüksek olan kadını da koruma altına almıştır.

Hal böyleyken kadın ve erkek arasında Allah Teâlâ'nın koyduğu dengeyi bozmak isteyenler her zaman olmuştur ve olacaktır. Bu dengeyi görmezden gelip kadını her türlü zorbalıklarının aleti haline getirmek isteyen karanlık zihniyetliler; bilhassa evlenme, boşanma, şahitlik, miras gibi konularda Allah Teâlâ'nın kadını koruyacak şekilde vaz ettiği hükümleri de tahrif etmektedirler. Bu zihniyettekiler:

1) Kadının Boşanma Hakkını Yok Sayarlar

Tahrifin en çok yapıldığı ayetlerden birisi Nisa Suresi 34. Ayettir. Mevcut meallerin tamamına yakınında -Allah'ın erkek tarafından korunup kollanması gerektiğinden bahsettiği kadının- "evlilik yükümlülüklerini reddetmesinden", "serkeşliğinden", "şerrinden", "itaatsizliğinden", "kötü niyetinden", "dik başlılığından", "hırçınlığından", "sadakatsizlik ve iffetsizliğinden" bahsedilerek baskı yapılması hatta dövülmesi normal karşılanmaktadır.

Oysa "nüşûz" kelimesi, kadının ayrılmaya/boşanmaya karar vermesi anlamındadır. Bakara Suresi 229 ayeti ile yüce Allah kadına da boşanma hakkı vermişken bu hakkı kadına layık görmeyenlerin ayeti böyle şekillendirilmesi tabiidir. Aynı kelime Nisa Suresi'nin 128.ayetinde de geçmekte olup bu sefer erkeğin ayrılmaya/boşanmaya kalkmasını ifade eder. Kelimeye, kadın söz konusu olduğunda "serkeş, şerli, dikbaşlı, kötü niyetli, sadakatsiz, iffetsiz vb" manaları verenler; Nisa 128 de ise bu defa erkek için 'nüşûz' kelimesine "kendisinden yüz çevirip uzaklaşma" anlamını vermektedirler. Kadın ya da erkeğin boşanma istekleri karşısında uzlaşıcı olmak ge-

rekirken kadına dayacağı layık görmek ancak Allah'ın ayetlerini kendi anlayışlarına göre değiştirmek isteyenlerin düşünceleri olabilir.

Yine ayete göre, boşanmaya karar vermiş bir kadını güzel sözlerle ikna etmeye çalışmak, onu evden çıkarmadan yatakta ayrılmak gerekir ki bu sayede kadını rahatsız etmemek ve düşünmesini sağlamak mümkün olacaktır. Talak Suresi'nin 1.ayetinde de boşanma kararı alan eşlerin kendi hür iradeleri ile düşünmelerini ve karar vermelerini sağlamak amacıyla iddet müddeti içinde erkeğin, kadını evden ayıramayacağı kuralı vaz edilmiştir.

Bu süreç içinde rahat bırakılarak düşünen kadın, gönüllü olarak evlilik birliğinin devamı kararı alırsa "ona karşı başka bir yol aranmamalıdır". Ayetin son cümlesindeki bu uyarı, evliliği devam ettirmeye karar veren eşler arasında intikam duygusu ile hareket edilmemesini sağlamak içindir. Oysa eşi tarafından fizikî şiddete maruz kalmış bir kadının tüm duygu dünyasının alt üst olacağını ve baskıyla devam eden evlilikten bir hayır doğmayacağını görmemek imkânsızdır.

Kadını değersizleştiren zihniyetin anlamı tahrif ederek, tamamen değiştirerek kendilerine dayanak olarak aldıkları ayetin doğru mealı ise şöyledir:

"Erkekler, hanımlarını koruyup kollamakla görevlidirler. Bu, Allah'ın her birine diğerinde olmayan üstünlükler vermesi ve erkeklerin mallarından (eşleri için) harcamaları sebebiyledir. İyi kadınlar, Allah'a içten boyun eğen ve Allah'ın korumasına karşılık kimse görmezken de kendilerini özenle koruyanlardır. Sizi boşamaya kalkmasından korktuğunuz kadınlarınıza gönül alıcı sözler söyleyin, yatakta onlardan ayrılın ve onları rahat bırakın. Sizi gönülden kabul ederlerse onlara karşı başka bir yol aramayın." (Nisa 4/34)

2) Kadını Yetersiz Görerek Tek Başına Şahitliğini Yok Sayarlar

Kadın-erkek arasındaki bu dengeyi bozmak isteyenlerin anlaşılmasını güçleştirdikleri ve kimi din

karşıtlarının da gerekli bağlantıları kurmadan söylemlerine alet ettikleri bir diğer ayet şudur:

"Ey inanıp güvenenler! Birbirinize belli bir vadeye kadar borçlandığınızda borcu yazın... Erkeklerinizden iki kişiyi de şahit tutun. İki erkek yoksa şahitliğini kabul edeceğiniz kişilerden bir erkek ile iki kadın da olur. Kadınlardan biri unuttur veya yanılırsa diğeri hatırlatır. Şahitler çağrıldıklarında kaçmasınlar. Borç, ister büyük ister küçük olsun, vadesi ile birlikte yazmaya üşenmeyin. Allah katında böylesi daha düzgün, şahitlik için daha sağlam, şüpheye düşmemeniz için daha uygundur..." (Bakara 2/282)

Ayetteki "şahitlik için daha sağlam" ifadesini doğru anlamak için aşağıdaki ayetler de okunmalıdır. Görülecektir ki kadın olsun, erkek olsun, güvenilir iki şahit bu açıdan asgari gerekliliktir. Bu şekilde olmasının nedeni, "biri unuttur ya da yanılırsa diğerinin hatırlatması" içindir. Cinsiyet ayrımı yapılmamaktadır.

"Ey inanıp güvenenler! İçinizden birine ölüm hali gelir de vasiyette /borç itirafında bulunursa, o sırada aranızdan adil iki kişi ona şahitlik etsin. Ölüm musibeti yolculuk yaptığınız sırada gelip çatarsa, sizin dışınızdan /Müslüman olmayanlardan iki kişi de şahitlik edebilir..." (Maide 5/106)

"Şahitlerin günaha girdikleri anlaşılırsa, mağdur ettikleri taraftan /ölünün yakınlarından şahitlik etmeye en uygun iki kişi şahitlerin yerine geçip şöyle yemin ederler: "Vallahi, bizim şahitliğimiz onlarınkinden daha doğrudur, biz kimsenin hakkına girmiyoruz. Öyle yaparsak elbette yanlış yapanlardan oluruz." (Maide 5/107)

"Şahitliği gereği gibi yapmalarının en uygun yolu budur..." (Maide 5/108)

3) Kadının Miras Payı Nedeniyle Kadını Yok Sayarlar

Kadın ve erkek arasında muazzam bir denge kuran Rabbimizin emirlerini bir kenara atıp kendi hayalle-

rindeki dünya anlayışlarına bir kılıf bulabilmek isteyenler, kadını değersiz, önemsiz, baskı ve tahakkümün objesi, sadece bir cinsel tatmin aracı olarak görenler, bu görüşlerine ilişkin olarak bir de şu ayetleri sözde düşüncelerine dayanak olarak gösterirler:

“Senden fetva istiyorlar. De ki: Kelâle (babası ve evladı /alt soyu olmayan kişi) ile ilgili fetvâyı size Allah veriyor: Bir kimse çocuğu/ altsoyu olmadan ölür de geride bir kız kardeşi kalırsa, bıraktığı mirasın yarısı onundur; çocuğu /altsoyu olmadan ölen kız, kalan da erkek kardeşi ise mirasçısı o olur. Kardeşler iki kız ise, mirasın üçte ikisi onlarındır. Kardeşler erkekli kızlı iseler erkek, iki kız kadar pay alır. Dalalete düşersiniz /yanlış yola girersiniz diye açıklamayı size Allah yapıyor. Allah her şeyi bilir.” (Nisa 4/176)

Yukarıdaki ayet ile mirastan kızlara bir, erkeklere iki pay verileceğini iddia ederek kadını değersizleştirmeye çalışanlar, Allah Teâlâ'nın kesin ve apaçık sınırlarla açıkladığı miras ile ilgili diğer hükümleri görmezden gelirler. Kaldı ki, ailesinden bir miras payı alan kadın, evleneceği/evlendiği eşinden de mehir

alır. Ailesinden iki pay miras alan erkek ise evleneceği/evlendiği eşine mehir verir; ayrıca onun tüm maddi ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlüdür. Kadın hiç evlenmezse, yine de onun geçimini sağlamak ailesindeki erkeklerin görevidir. Dolayısıyla burada da akleden kalpler için muazzam bir denge sağlanmıştır.

“Ana-baba ve en yakınların bıraktıklarından erkeklerin payı vardır. Ana-baba ve en yakınların bıraktıklarından kadınların da payı vardır. Miras malı az veya çok olsun, her bir pay kesin olarak belirlenmiştir.” (Nisa 4/7)

“Kadınlara mehirlerini bir armağan olarak verin. Ondan bir şeyi size, kendiliğinden verilerse onu da ağız tadıyla ve afiyetle yiyin.” (Nisa 4/4)

Yukarıda anlamı tahrif edilen ayetlerden biri olarak işaret edilen Nisa Suresi'nin 4/34. Ayetinde ki şu hüküm erkeğin, kadının geçimliliğini sağlama yükümlülüğüne dair bilgi içerir:

“Erkekler, hanımlarını koruyup kollamakla görevlidirler. Bu, Allah'ın her birine diğerinde olmayan

üstünlükler vermesi ve erkeklerin mallarından (eş-leri için) harcamaları sebebiyledir.” (Nisa 4/34)

Yine Talak Suresi'nin aşağıdaki ayetinde de açıkça görüleceği gibi, erkek eş, boşanmış olsa dahi iddet müddeti içinde, kadın hamileyse hamilelik bitene kadar kadının tüm ihtiyaçlarını gidermekle mükelleftir. Üstelik bunu yaparken kadına hiçbir şekilde zarar verecek bir tutum içine de giremez. Kadın da erkek de boşanma esnasında marufa (iyi ve doğru olana/ Kur'an'a uygun olana/ örfe uygun olana) göre hareket etmelidirler.

“Boşadığınız kadınları (iddetleri esnasında) gücünüze göre oturduğunuz yerin bir kısmında oturtun. Onlara (o evi) dar etmek için zarar vermeye kalkmayın. Hamile iseler, doğum yapıncaya kadar ihtiyaçlarını karşılayın. Çocuğu sizin için emzirirlerse ücretlerini verin. İşleri aranızda marufa uygun istişareyle yürütün. Karşılıklı olarak zorlanırsanız çocuğu bir başkası emzirecektir.” (Talak 65/6)

“Varlıklı olan, harcamayı varlığına göre yapsın. Darlıkta olan da Allah ne vermişse ondan yapsın. Allah kimseye gücünün üstünde yük yüklemeyiz. Allah, zorluğun ardından bir kolaylık yaratacaktır.” (Talak 65/7)

Boşanma ile ilgili Kur'an-ı Kerim'deki tüm ayetler bir arada ve ilgili bağlantılar kurularak tilavet edildiğinde de kadının Allah Teâlâ tarafından korunduğunu görmek mümkündür. Aile, boşanma ve miras hükümleri başlı başına bir makale konusundan müstakil bir inceleme gerektirmektedir. Burada Yüce Allah'ın kadına verdiği değer görülmesi açısından yalnızca örnek bazı ayetlere yer verilecektir.

Örneğin, toplumu da ilgilendiren önemli suçlar kapsamındaki zina suçunda kadın, Allah tarafından özel bir korumaya alınmış ve suçlanması halinde bu iddianın dört şahitle ispatlanması gerektiği vurgulanmıştır.(Nisa, 4/15) Dört şahit getiremeyen iftiracı olarak nitelendirilmiş ve ona seksen kırbaç vurulması emredilmiştir; ayrıca tevbe edip kendini düzeltinceye kadar “iftiracı” sayılan bu kişinin şahitliğinin de kabul edilmemesi hükme bağlanmıştır (Nur, 24/4-5 ve 13) Böyle bir koruma erkek için söz konusu de-

ğildir.

Kadınla erkek arasında bu muazzam dengeyi kuran Rabbimiz, kadınların baskı altına alınabilme ihtimalinin olduğu her konuda onları koruma altına alacak hükümler derç etmiştir.

“Ey inanıp güvenenler! Kadınlarınızı zorla nikâhınızda tutmanız size helal değildir. Onların zina yaptıkları şüphe götürmez bir şekilde belli olmadıkça verdiğinizden bir kısmını dahi geri almak için onlara baskı yapmayın. Kadınlarınızla güzel geçinin. Eğer kendilerinden hoşlanmıyorsanız (bilin ki,) hoşlanmadığınız şeyde bile Allah birçok hayırlar yaratabilir.” (Nisa 4/19)

“Kadınlar hakkında senden fetva istiyorlar. De ki: Onlarla ilgili fetvayı size Allah veriyor. Yetim (iken bakımını üstlendiğiniz) ve hakları olan mallarını teslim etmeyip kendileriyle evlenmek istediğiniz kadınlar, hatta güçsüz çocuklar ve bütün yetimlere hakka uygun davranmanız konularındaki fetva, size bu kitapta sıralanan ayetlerdedir. İyilik olarak ne yaparsanız Allah onu mutlaka bilir.” (Nisa 4/127)

4) Dört Eş Hakkına Sığınıp Kadını ve Haklarını Yok Sayarlar

Yine erkeğin dört kadınla nikâhlanabilme hakkı konusunda da, Rabbimizin kadın ve erkek arasında kurduğu dengeyi bozmaya yönelik söylemler, her daim gündemde tutulmaktadır. İlgili ayet şöyledir:

“Yetimler konusunda hakka uygun davranamayacağınızdan korkarsanız (onları değil) hoşunuza gidenlerden iki, üç ve dört kadını nikâhlayın. Eğer aralarında adaleti yerine getirememekten korkarsanız bir tek kadını veya hâkimiyetiniz altında olan bir esir kadını nikâhlayın. Haksızlık etmemeniz için en uygun olan budur.” (Nisa 4/3)

Allah Teâlâ dört kadına kadar evlenebilme imkânını adeta “aralarında adaletli davranabilme” şartına bağlamıştır. Adaletli davranamayacağını düşünen mü'min bir erkek sadece bir kadınla nikâhlanmalı-

dır. Zira kişinin birden fazla kadınla evlenmesi durumunda maddi ve manevi yükleri artacak, eşleri arasında adaleti sağlaması zorlaşacaktır:

“Ne kadar istesenez de eşleriniz arasında adaleti sağlamaya güç yetiremezsiniz. Öyleyse bir tarafta büsbütün meyledip diğerini askıda bırakmayın. Eğer uzlaşır ve yanlış yapmaktan sakınırsanız (bilin ki) Allah, bağışlar ve ikramda bulunur.” (Nisa 4/129)

Kıyamet gününe kadar hükümleri geçerli ve bağlayıcı olan Kur'an-ı Kerim'de bu ayetler ne yazık ki bugün geçerli sistemlerin, anlayışların işine gelmemektedir. Bugün olmasa bile gelecekte savaş, salgın hastalık vs. gibi hallerde toplumlarda kadın nüfusunun artabileceği durumlar olabilir; bu takdirde en uygun ve meşru yol, nikâhlanmak suretiyle kadınların maddi ve manevi ihtiyaçlarının giderilmesidir.

Oysa mevcut durumda, Kur'an'a göre el üstünde tutulması gereken, korunması ve tüm ihtiyaçlarının ailesi ya da eşleri tarafından giderilmesi gereken kadın, önemsiz bir meta olarak görülüp sömürülmektedir. Kur'an'daki aile hukuku ve nikâhla ilgili ayetler, mezheplerce çeşitli yönlerden tahrif edilmiş; kadın ya evinde bir hizmetçi, ya “başlık parası” adı altında gelir getirecek bir eşya yahut da egoların tatmin edileceği baskı ve tahakkümün, her türlü zorbalığın ve sömürünün üzerinde uygulanabileceği bir nesne olarak görülmektedir.

5) Çalışma Hayatında Kadını Yok Sayarlar

Kadın kendi hür iradesiyle isterse evlenir, isterse çalışıp geçimini sağlayabilir. Kadının evlenmemesi, dul kalması yahut da eşinin çalışamaz duruma gelmesi ve benzeri hallerde, kadın çalışarak evin bütçesine katkıda bulunabilir. Kadın çalışarak kazandığı para konusunda da tek yetkilidir. Malında ve parasında istediği gibi tasarruf edebilir.

Hz. Muhammed(sav) döneminde bazı kadınların maharet ve becerileri yanında meslekleri de bulunmaktaydı. Bu kadınların İslâm'ın gelişi ile birlikte

çalışıp çalışamayacakları hususunda zihinlerinde şüphe işaretleri oluşmuştu. Abdullah b. Mes'ud'un Ümmü Veleli olan Rayta bt. Abdullah, Allah Resul'üne gelerek, “Ya Resûlallah! Ben zanaatkâr bir kadıyım. Ürünleri yapar, satarım. Benim, eşimin ve çocuğumun bir malı da yok.” dedi. Bununla ailesinin kendisinin çalışmasına ihtiyacı olduğunu ima ediyordu. Bu sözlerinin devamında Hz. Muhammed'e ailesi için harcama yapıp yapamayacağını sordu. Aslında bu sorusuyla çalışıp çalışamayacağını da sormaktaydı. Hz. Muhammed (s.a.v.), “Onlara (ailene) yaptığın harcamalarda senin için mükâfat vardır.” buyurdular. Bu sözleri ile Resulullah, çalışması noktasında bir engelin bulunmadığını söylemiş oluyordu

Hz. Muhammed'in (sav) kadınların çalışmasına karşı olmadığını gösteren delillerden bir tanesi de erkeklerin çoğunlukta olduğu Medine pazarına Şifa el Adeviye'yi sorumlu olarak atmasıdır. Kendisi alıcı ile satıcı arasında çıkan meseleleri çözmüş ve karara bağlamıştır. O aynı zamanda pazarın temizliğinden ve düzenlenmesinden de sorumluydu. Hz. Şifa örneğinde de görüldüğü gibi Hz. Muhammed (sav) döneminde kadınların idari görevler de aldıkları anlaşılmaktadır. Hz. Muhammed'den sonra Hz. Ömer de hilafeti döneminde Şifa el-Adeviye'yi yine pazarın denetimiyle alakalı görevlendirmişti.

Yine Kur'an-ı Kerim'de kıssalandırılmak suretiyle anlatılan Sebe Melikesi'nin, büyük ve refah içindeki bir devletin başkanı olduğu bilinmektedir. (Neml 27/23-44)

Kadının ve erkeğin yükümlülükleri konusunda İslam'da gerçekten belirgin bir şekilde, kadının korunması ve kendisine gereken değerin verilmesi söz konusudur. Öyle ki, evin temizliği, çocuğun emzirilmesi için sütanne tutulması gibi konularda yükümlülük erkektedir. Kadının bu minvalde evi, çocukları ya da eşi için yaptığı her şey adeta 'sadaka' hükmündedir. Çünkü gönüllü olarak ve affen yapılmaktadır. Kaldı ki sadaka olmasa dahi, kadın ile erkeğin istişare ile iş birliği ve iş bölümü yapabilmeleri açısından değerlidir.

Kadın, her türlü sözleşmenin de tarafıdır, bunun için eşinin ya da velisinin iznine ihtiyacı yoktur. Yine gü-

nümüzdeki seçme hakkının karşılığı olan biat hakkının olduğunu Resulullah (sav)'in uygulamalarında ve Kur'an ayetlerinde görebiliyoruz. (Mümtehine 60/10)

Erkeklerin yükümlülükleri düşünülürken (evin geçimini sağlama, cihat için savaşma, vb) erkekle kadının fitratlarında mevcut ve birbirlerini tamamlayan farklılıkları olduğu görülebilir. Nitekim Hz. Muhammed (sav) "*Küçüğün, büyüğün, zayıfın, kadının cihadı Hacc ve umredir*". Buyurmuştur. (Nesâî, Hac, 4) Kadının cihat yapmasa bile benzer sevabı alacağını, yine arada bir denge olduğunu anlayabilmek mümkündür.

Kaldı ki bizzat savaşa katılan kadın sahabeler ile ilgili bilgiler de mevcuttur: Ümmü Ümare Uhud savaşına eşi Gaziyye b. Amr ve iki oğlu ile birlikte katılmıştı. Bu savaşta kendisi su taşımakla kalmadı, bizzat savaştı ve vücudunun tam 13 yerinden yaralandı.

Ümmü Atiyye isimli başka bir kadın sahabe ise savaşlarla ilgili "*Ben Resûlullah ile birlikte yedi savaşa katıldım. Onlara yemeklerini yapar, develerin ve eşyaların yanında nöbet tutar, yaralananları tedavi eder, hastalara bakardım.*" diyerek bir nevi kadınların savaşlarda neler yaptıklarını da özetlemiş oluyor.

SONUÇ

Kur'an-ı Kerim'in kadın ve erkeğe dair yaratılma safhasından itibaren takdir ettiği ölçülerle kurduğu dengeyi anlamak gerçekten çok önemlidir. Zira insan sosyal bir varlıktır ve kadın ve erkek bir çarkın dişlileri gibidirler. Bu dişlilerden biri olan kadın ile ilgili baskıcı ve zorba yaklaşımlar çarkın işlevsizleşmesine, dolayısı ile ailenin ve toplumsal yapının bozulmasına yol açacaktır. Kadına tanınan haklar ve yükümlülükler ile erkeğe tanınan haklar ve yükümlülükler özde birbirini tamamlayıcı durumdadır.

Ahlaki sorumluluklar açısından da kadının ve erkeğin namuslu olmaları esastır. İkisi arasında bir ayırım yoktur. Bu konuda ki ayetlerden biri şöyledir:

"Edep yerlerini ve çevresini özenle korurlar."
(Mü'minun 23/5)

İffetini sadece kadının omuzlarına yükleyip erkeğin iffetini korumasının gerekmediğini düşünenler, bu ve benzer nice ayetleri görmezden geldikleri için hesabı yüce Allah'a vereceklerini unutmamalıdır.

Allah tarafından korunmuş olan kadını, hayatın çeşitli zorluklarına karşı koruyup kollamakla mükellef olan erkekler, öncelikle kadına Allah Teâlâ tarafından bahşedilmiş olan, kadının insan olmasından doğan haklarına (yaşam hakkı, eğitim hakkı, seçme-seçilme hakkı vb) ve akabinde de kadın olmasından dolayı kendisine lütfedilmiş haklara saygı duymalıdır. Hakk'a karşı saygı ve sorumluluk bilinci bunu gerektirir.

İslam dinini hayatlarına geçirmek isteyen mümin erkek ve mümin kadınlar "birbirlerinin dostları" (Tevbe 9/71) olarak düşünmeli ve birbirlerine "huzur ve sükûnet verecek" (Rum 30/21) şekilde davranmalıdırlar; birbirlerine iyiliği emredip, kötülükten alıkoymalıdır.

Yüce Allah, kadın ya da erkek hepimize, razı geleceği zihniyetlerde olan, razı geleceği ameller işleyip, razı geleceği sözler söyleyen müminler olmamızı nasip etsin.

Selam ve dua ile...